

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประธานกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนในเขตพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดสงขลา และจังหวัดปัตตานี และเมื่อวันที่ ๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๓๙ ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีการพัฒนาจัดตั้งศูนย์ศึกษาธรรมชาติป่าชายเลนยะหริ่งภาคใต้ โครงการฟื้นฟูป่าชายเลนในพื้นที่เป้าหมายดังกล่าวซึ่งมีพื้นที่โครงการประมาณ ๒๖,๔๘๕ ไร่ นอกจากนี้ยังมีพระราชดำริให้จัดทำโครงการปลูกป่าชายเลนบนพื้นที่นอกชายฝั่งทะเล อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม โดยได้เสด็จฯ ทรงปลูกป่าชายเลน จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งแต่ พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถึง พุทธศักราช ๒๕๔๗ รวม ๕ ครั้ง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริในเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลนว่าให้ช่วยกันรักษาและฟื้นฟูสภาพป่าชายเลนแบบยั่งยืน ทรงมีความมุ่งมั่นที่จะเห็นการอนุรักษ์ ป่าชายเลนอย่างแท้จริง เพื่อให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าชายเลนอย่างยั่งยืนตลอดไป

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงงานด้านการเกษตร

พระราชกรณียกิจ

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สนพระทัยในการศึกษาธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในลักษณะของการดำเนินงานด้านวิชาการและจากการที่ได้เสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนราษฎร ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ทรงเล็งเห็นว่าสภาพป่าในหลายพื้นที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ จึงควรที่จะมีการอนุรักษ์ไว้ให้เยาวชนและราษฎรในท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจในธรรมชาติได้ใช้เป็นสถานที่สำหรับการศึกษาสภาพธรรมชาติ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นสถานที่สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจได้อีกด้วย

เพื่อเป็นการสนองพระราชประสงค์ กองทัพบกและส่วนราชการ ของจังหวัดราชบุรี รวมถึงนักวิชาการสาขาที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกและปรับปรุงสภาพพื้นที่บริเวณที่ราชพัสดุในความดูแลของกองทัพบก ณ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๘ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จฯ และได้ทรงมอบแนวพระราชดำริเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินงานให้กับคณะผู้ดำเนินงานสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. ปรับปรุงพื้นที่เพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาสภาพธรรมชาติโดยดำเนินการในพื้นที่ขนาดเล็กก่อน แล้วขยายผลไปยังพื้นที่อื่นๆ
๒. สำรวจทรัพยากรธรรมชาติ ด้านชีวภาพและกายภาพให้ละเอียดและเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน
๓. นำผลการสำรวจและข้อมูลดังกล่าวมาทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์กับประชาชนท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมด้วย
๔. การดำเนินงานทุกขั้นตอนควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

พระราชกรณียกิจ

โครงการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านองหลุ อำเภอครีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมุ่งมั่นที่จะพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราษฎร โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังไม่มีโอกาสหรือที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จากประสบการณ์ที่ทรงได้รับระหว่างการโดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย และจากการทรงปฏิบัติหน้าที่สนองพระราชดำริ ทำให้พระองค์มีพระราชดำริในการทำโครงการพัฒนาต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยเน้นการแก้ไขปัญหามาพร้อมๆ กับการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้และการสร้างนิสัยที่เหมาะสมทั้งทางด้านเกษตร โภชนาการ สุขภาพอนามัย การอ่าน การค้นคว้า การฝึกทักษะพื้นฐานอาชีพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เมื่อทรงทราบถึงความเดือดร้อนของราษฎรในหมู่บ้านต่างๆ ในท้องถิ่นทุรกันดาร จึงมีพระราชดำริให้ดำเนินงานโครงการพื้นที่เหล่านั้น โดยการบูรณาการการพัฒนาหลายๆ ด้านตามสภาพปัญหาของพื้นที่ทั้งทางด้านเกษตร โภชนาการ สุขภาพอนามัย การศึกษา การส่งเสริมอาชีพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เมื่อสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทราบถึงความลำบากในการคมนาคม การติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข่าวสารต่างๆ ของประชาชนบ้านองหลุ เนื่องจากตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จึงต้องเดินทางโดยทางเท้าและทางเรือข้ามเขื่อนเป็นเวลาหลายชั่วโมงเพื่อเข้ามาที่อำเภอ ดังนั้น ระหว่างการเสด็จฯ ไปทรงติดตามงานโครงการราษฎรบ้านองหลุ ทรงพบว่านอกเหนือจากปัญหาการคมนาคมติดต่อสื่อสารแล้ว ชาวบ้านองหลุยังประสบปัญหาทางด้านสุขภาพอนามัย เจ็บป่วยด้วยโรคมาลาเรีย ปัญหาทุพโภชนาการ โดยเฉพาะในเด็ก รวมทั้งประชาชนในบางครัวเรือนขาดแคลนอาหารบริโภค และยังมีรายได้ต่ำอีกด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงมีพระราชดำริในการช่วยเหลือประชาชนบ้านองหลุ โดยจัดทำ “โครงการพัฒนาบ้านองหลุ อำเภอครีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี”

พระราชกรณียกิจ

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์ เพ็ญศิริ ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาร่วมกับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ดำเนินการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์ เพ็ญศิริ” ขึ้น เป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืชให้เกษตรกร ได้มีพืชที่มีสายพันธุ์ที่ดีทนทานต่อโรคและแมลงได้ผลผลิตที่ดี โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการ

- ตอบสนองความต้องการของเกษตรกรด้านพันธุ์พืช
- ศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพันธุ์พืชแต่ละพื้นที่
- เน้นการรวบรวมและคัดเลือกพันธุ์
- ร่วมมือพัฒนาพันธุ์พืชกับหน่วยงานภาครัฐและสถาบันการศึกษา
- ผลิตพันธุ์ลูกผสมและสายพันธุ์ใหม่
- เน้นพืชอาหาร

การดำเนินงาน สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ได้พิจารณาแล้วมีความเห็นร่วมกันว่าสมควรสร้างศูนย์ดังกล่าวในบริเวณที่ดินราชพัสดุ ทะเบียนที่ อสร ๑ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พื้นที่ ๑๓๕ ไร่ ๑ งาน ๑๐.๓ ตารางวา ซึ่งกรมธนารักษ์ได้น้อมเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อทรงใช้ประโยชน์ในกิจกรรมของมูลนิธิชัยพัฒนา ในระยะแรกสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เข้าร่วมดำเนินกิจกรรมด้านพืชกับศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชฯ

มูลนิธิชัยพัฒนา มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาได้ร่วมกันรวบรวมพันธุ์พืชอาหารพื้นบ้านเพื่อที่จะคัดเลือกพันธุ์ที่ดีเผยแพร่แก่เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรได้มีพันธุ์พืชที่มีคุณภาพดีพอสมควร มีความต้านทานโรคดีพอสมควร ให้ผลผลิตดีพอสมควร เพื่อให้เกษตรกรนำพันธุ์ไปขยายหรือปลูกเองได้ในอนาคต

การปลูกพืชเพื่อทดลองนำร่องในช่วงแรก แบ่งเป็น ๓ กลุ่มพืช รวมพื้นที่ ๓๖ ไร่ ดังนี้

๑. กลุ่มพืชไร่ จำนวน ๒๐ ไร่ แบ่งพืชออกเป็น ๖ ชนิด จำนวน ๓๕ สายพันธุ์
๒. กลุ่มพืชตระกูลแตง จำนวน ๘ ไร่ แบ่งพืชออกเป็น ๔ ชนิด จำนวน ๗๒ สายพันธุ์
๓. กลุ่มพืชผัก (ผักสวนครัว ผักพื้นบ้าน สมุนไพร) จำนวน ๘ ไร่ แบ่งพืชออกเป็น ๕๕ ชนิด จำนวน ๖๑ สายพันธุ์

จากการทดลองปลูกพืชชนิดต่างๆ ในช่วงระยะเวลา ๓ เดือนที่ผ่านมา พบว่า พืชที่มีศักยภาพเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สภาพอากาศในช่วงฤดูนี้เจริญเติบโตได้อย่างเห็นได้ชัดมีดังนี้
กลุ่มพืชไร่ คือ ข้าวโพดสีม่วง ถั่วเหลือง และข้าวไร่
กลุ่มพืชตระกูลแดง คือ พักทอง แตง บวบ และแตงโม
กลุ่มพืชผัก คือ ถั่วฝักยาว ผักโขม มันเทศ งาม และผักกาดกวางตุ้ง

แผนการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์ เพ็ญศิริ มีแผนงานที่จะพัฒนาพันธุ์พืชอาหารที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกษตรกรมีพันธุ์พืชที่ดี แม้มันไม่ใช่พันธุ์ที่ดีที่สุดแต่ในเชิงเศรษฐกิจแต่จะเป็นพันธุ์ที่ดีพอ สามารถสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพให้แก่ครัวเรือน สร้างความแข็งแรงมั่นคงให้เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างยั่งยืน

พระราชกรณียกิจ

โครงการพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิชัยพัฒนา จังหวัดชัยนาท

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิชัยพัฒนา ในเขตจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย โครงการศูนย์สาธิตการเกษตรแบบผสมผสานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านหนองยาง ตำบลสุขเดือนห้า อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท และโครงการพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับการทำนา บ้านเด่นใหญ่ อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตำบลเด่นใหญ่ อำเภอหันคา จังหวัดชัยนาท

โครงการศูนย์สาธิตการเกษตรแบบผสมผสานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

บ้านหนองยาง ตำบลสุขเดือนห้า อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท

พื้นที่แห่งนี้แต่เดิมเป็นที่ดินของนายศุภชัย ผดุงเจริญ และได้ปล่อยทิ้งไว้ ๓ งาน ๒๐ ตารางวา ซึ่งบริเวณพื้นที่แห่งนี้มีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มและเกษตรกรรมนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ หน้าดินตื้นเก็บความชื้นได้น้อยและระบายน้ำไม่ดี นอกจากนี้ ยังมีชั้นดินดาน ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขัง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงมีพระราชดำริให้พัฒนาพื้นที่เป็นศูนย์สาธิตการเกษตรแบบผสมผสาน โดยใช้หลักแนวคิดทฤษฎีใหม่ มีการศึกษาทดลองด้านไม้ผล พืชผัก ข้าว เพื่อแนะนำวิธีการปลูกและเทคนิคต่างๆ แก่เกษตรกร รวมทั้งเป็นแหล่งส่งเสริมและขยายผลพันธุ์พืชพันธุ์ดีแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปเพื่อเป็นทางเลือกในการปลูกพืชเกษตรอื่นๆ

การดำเนินงานในโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท กรมวิชาการเกษตร ในบริเวณพื้นที่โครงการ ได้สาธิตการปลูกข้าวพันธุ์ดี การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิต และการผลิตข้าวเพื่อใช้เป็นเมล็ดพันธุ์พันธุ์ข้าวที่ปลูก คือ ข้าวพันธุ์พิษณุโลก ๓ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ พร้อมทั้งได้สาธิตวิธีการปรับปรุงบำรุงดินก่อนและหลังการปลูกข้าวโดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตขึ้นเองในโครงการ รวมทั้งการใช้หญ้าแฝกเพื่อปรับปรุงดิน เพิ่มความชุ่มชื้นในดิน และป้องกันการพังทลายของดินในบริเวณแปลงปลูกพืชไร่ พืชสวน และบริเวณรอบสระน้ำ ซึ่งในสระน้ำนี้ได้เลี้ยงปลานิล ปลาตะเพียน ปลาสวาย ปลาตะเพียนทอง ปลากะแห และปลาม้า

จัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชไร่พันธุ์ดีและการใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตคือข้าวโพดหวานพันธุ์ไฮบริด ๓ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๑,๐๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ และอ้อยพันธุ์สุพรรณบุรี ๘๐ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๗.๖ ตันต่อไร่ จัดทำแปลงสาธิตการปลูกพืชผักชนิดต่างๆ โดยใช้หลักวิชาการและดัดแปลงจากวิธีการของเกษตรกรดำเนินการควบคู่กัน เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และน้ำหมักชีวภาพ พืชผักที่ปลูกประกอบด้วย พืชผักกินใบอายุสั้น ได้แก่ ผักบุ้ง คะน้า และ กวางตุ้ง พืชผักกินผล ได้แก่ ถั่วฝักยาว แตงกวา พริกชี้ฟ้า มะเขือเปราะ และมะเขือยาว พืชผักพื้นบ้าน ได้แก่ ผักหวานป่า และชะอม จัดทำแปลงไม้ผล เพื่อสาธิตชนิดของไม้ผลที่เหมาะสม โดยรวบรวมไม้ผลพันธุ์ดีสำหรับเกษตรกรได้เข้ามาศึกษาเรื่องพันธุ์

วิธีการปลูก และการขยายพันธุ์พืชต่างๆ ได้แก่ ส้มโอ มะขามหวาน มะม่วง ฝรั่ง และชมพู นอกจากนี้ได้จัดทำแปลงปลูกพืชสมุนไพรและไม้หอม พร้อมทั้งศึกษาถึงการใส่ปุ๋ยอินทรีย์

ที่ผ่านมามีเกษตรกรเข้ามาศึกษาดูงานและเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ของโครงการ เป็นจำนวนมากรวมทั้งเข้ามาขอรับบริการน้ำสกัดชีวภาพและขอรับบริการสีข้าว นอกจากนี้ โครงการได้จัดฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยี จำนวน ๔ หลักสูตรตามความสนใจและความต้องการของเกษตรกร คือ หลักสูตรการจัดการด้านปุ๋ยสัตว์ หลักสูตรการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องยนต์การเกษตร หลักสูตรการเพาะเห็ดหูหนูในขอนไม้ และหลักสูตรการผลิตน้ำปุยชีวภาพ

โครงการ ฯ ได้แนะนำและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการปลูกพืชต่างๆ ให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจ คือ ในสภาพนาดอน เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ชัยนาท ๒ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๖๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ ในสภาพนาหล่ม เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์พิษณุโลก ๓ ได้ผลผลิตเฉลี่ย ๔๑๔ - ๗๑๒ กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกอ้อยพันธุ์ดีได้ผลผลิตสูงถึง ๑๕ ตันต่อไร่ ส่วนการปลูกถั่วฝักยาวและแตงกวาในครัวเรือนสามารถทำให้เกิดรายได้จากพืชผักสวนครัวตลอดทั้งปี

การที่เกษตรกรนำความรู้ที่ได้จากโครงการ ทั้งด้านพันธุ์พืช ด้านการผลิต การแปรรูปผลผลิต ระบบปลูกพืช การปรับปรุงดิน รวมถึงการทำเกษตรผสมผสานไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง ทำให้คุณภาพของดินดีขึ้น ได้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตขายได้ในราคาที่สูงขึ้น จึงทำให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

โครงการพัฒนาการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับทำนา บ้านเด่นใหญ่ ตำบลเด่นใหญ่ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดชัยนาท

พื้นที่โครงการนี้ มีเนื้อที่จำนวน ๓๐ ไร่ ๗๒ ตารางวา เป็นที่ดินของนางพรรณณี ธรรมวิจิตรเดช และ ได้น้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาพัฒนาเป็น แปลงสาธิตการปรับปรุงดินสำหรับทำนาให้ได้ผลผลิตสูง เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง เข้ามาศึกษาดูงานและนำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง

พื้นที่แห่งนี้มีลักษณะเป็นพื้นที่ดอน ดินเป็นดินร่วนปนทราย มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติต่ำมี ธาตุอาหารหลักที่เป็นประโยชน์ต่อพืชต่างนอกจากนี้มีปัญหาเรื่องคุณภาพน้ำ ซึ่งเป็นน้ำตกรันเขavnลวยไม่เหมาะต่อ การเลี้ยงปลา

การดำเนินงานโครงการนี้ได้รับความร่วมมือจากศูนย์วิจัยข้าว กรมการข้าวในการนำเทคโนโลยีที่ได้จาก การวิจัยและพัฒนาด้านการเกษตรมาปรับใช้ในโครงการ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม การแก้ปัญหาดิน ใช้วิธีการปรับปรุงโครงสร้างดิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของดินให้สูงขึ้น โดยการใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น คือ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมักและปุ๋ยคอกซึ่งทำให้ดินมีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เกษตรกรในการแก้ปัญหาดิน ในลักษณะเดียวกัน การแก้ปัญหาหน้าตกรันเขavnลวย ได้ทดลองใช้น้ำหมักชีวภาพ ซึ่งอยู่ในระหว่างติดตามผล

การทดลองแปลงนาสาธิต ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบผลผลิตข้าวที่นิยมปลูกในท้องถิ่น คือ พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ และพันธุ์ขาวเจ๊ก ซึ่งเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมือง และอยู่ในระหว่างติดตามผลการทดสอบ นอกจากนี้มีการศึกษาและสาธิตการปรับปรุงบำรุงดินสำหรับการทำงานและการปลูกพืชหลังนา เช่น ถั่วเหลือง โสนแอฟริกัน เพื่อเป็นปุ๋ยพืชสด เป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และปรับโครงสร้างของดินให้ดีขึ้น ซึ่งในขณะนี้สภาพดินดีขึ้น สามารถระบายน้ำได้ดีขึ้น มีการทดสอบการปลูกพืชพลังงานทดแทนและพืชแซม พืชพลังงานทดแทน คือ ปาล์มน้ำมันและสับปะรด ส่วนพืชแซม ได้แก่ กัญชงและอ้อย

โครงการ ฯ ได้จัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านต่างๆ แก่เกษตรกร ได้แก่ หลักสูตรการทำน้ำหมักชีวภาพ หลักสูตรการทำน้ำฝน หลักสูตรการเพาะเห็ด สำหรับการสนับสนุนการเพาะเห็ดนั้น ได้ส่งเสริมให้นักเรียนและราษฎรเพาะเห็ดเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้ในครัวเรือนและชุมชน เห็ดที่เพาะ ได้แก่ เห็ดนางฟ้า เห็ดนางรม เห็ดภูฐาน เห็ดเป๋าฉื้อ และเห็ดยานางิ โดยเน้นการนำฟางข้าวที่เหลือจากการทำนามาทำก้อน เพาะเห็ด นอกจากจะเป็นการนำของเหลือใช้มาทำให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังทำให้เห็ดมีรสชาติอร่อยอีกด้วย ส่วนวัสดุที่ใช้เพาะเห็ดแล้วได้นำกลับมาทำเป็นปุ๋ยหมักเพื่อปรับปรุงบำรุงดินต่อไป ในโอกาสนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเยี่ยมและเพาะเชื้อเห็ดจากนั้นเสด็จ ฯ ไปยังกลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ด หมู่ ๖ บ้านหนองอ้ายาง ที่เข้ารับการอบรมจากโครงการ และทอดพระเนตรกิจกรรมการเพาะเห็ดและทรงเก็บเห็ด พร้อมทั้งพระราชทานหม้อนึ่งเห็ด ให้แก่กลุ่มเกษตรกรเพาะเห็ดได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

พระราชกรณียกิจ

โครงการทำนาในพื้นที่ว่างเปล่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงดำนาและทรงเกี่ยวข้าว ณ แปลงสาธิตการเกษตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก

โครงการทำนาในพื้นที่ว่างเปล่า อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพื้นที่ว่างเปล่า นำมาใช้ประโยชน์ ปลูกข้าวไว้บริโภคเอง สนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสนับสนุนแนวทางพออยู่ พอกิน การดำเนินงานใช้พื้นที่ว่างเปล่าในบริเวณโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เขาชะงอก) ประมาณ ๑๕ ไร่เศษ โดยดำเนินการปลูกข้าวนาปี ข้าวนาปรัง และการปลูกพืชผักสวนครัว โดยใช้น้ำเสียจากโรงบำบัดน้ำเสียของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและจากอ่างเก็บน้ำคลองโบท ซึ่งไม่กระทบต่อการใช้น้ำจากของเกษตรกรในพื้นที่รับโครงการ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปปลูกข้าว และทรงเกี่ยวข้าวเป็นประจำทุกปี ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๔๑ เป็นต้นมา

พระราชกรณียกิจ

“กาสกรสิวิทย์” โรงเรียนมูลนิธิชัยพัฒนา เพาะบ่มความรู้และอนุรักษ์กระบือไทย

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยังโรงเรียนกาสกรสิวิทย์ (เป็นการส่วนพระองค์) ตำบลศาลาลำดวน อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงไปเปิดโรงเรียนกาสกรสิวิทย์ เป็นโรงเรียนที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มูลนิธิชัยพัฒนาจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นโรงเรียนฝึกกระบือ และให้เกษตรกรมาใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับกระบือเพื่องานเกษตรกรรม

พระราชกรณียกิจ

โครงการพัฒนาดินเปรี้ยวบ้านโคกอีฐ - โคนใน จังหวัดนราธิวาส

วันพฤหัสบดีที่ ๘ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ทรงไปปฏิบัติพระราชกรณียกิจ การดำเนินงานโครงการพระราชดำริบ้านโคกอีฐ-โคนใน จังหวัดนราธิวาส ทอดพระเนตรเพื่อติดตามความก้าวหน้า โครงการโรงเรียนกับการฟื้นฟูน้ำรั่วเพื่อการปลูกข้าวในโครงการพระราชดำริ บ้านโคกอีฐ-โคนใน ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส

พื้นที่บริเวณบ้านโคกอีฐ-โคนในเป็นดินเปรี้ยวเกษตรกรบริเวณนี้มีความเดือดร้อนทำนาไม่ได้ มีพระราชดำริ ให้กรมชลประทานจัดส่งน้ำให้และให้กรมพัฒนาที่ดินปรับปรุงดินเปรี้ยวให้ใช้ประโยชน์ได้ สถานที่ดำเนินการ บ้านโคกอีฐ-โคนใน หมู่ที่ ๒ ตำบลพร่อน อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ระยะเวลาดำเนินการเดือนตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน

พระราชกรณียกิจ

การส่งเสริมการปลูกข้าวให้พอเพียงต่อการบริโภค

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงติดตามงานโครงการตามพระราชดำรินในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือ และอำเภอกะเลิงพระเกียรติ จังหวัดน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาไม่เหมาะสมต่อการทำนาข้าวและให้ผลผลิตต่ำ จึงมีพระราชกระแสเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาผลผลิตข้าวไม่พอเพียงต่อการบริโภคของประชาชน

สำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกข้าวให้เพียงพอต่อการบริโภคแก่ประชาชนในพื้นที่อำเภอบ่อเกลือและอำเภอกะเลิงพระเกียรติ จังหวัดน่าน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาข้าวไม่เพียงพอต่อการบริโภค เพิ่มผลผลิตในการเพาะปลูกและลดการบุกรุกพื้นที่ป่า โดยได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิข้าวขวัญร่วมวางแผนการพัฒนาและการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว

โดยเมื่อวันที่ ๒๑ - ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑ เจ้าหน้าที่จากมูลนิธิข้าวขวัญ ได้เดินทางเข้าพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องของสภาพพื้นที่ดิน จุลินทรีย์ที่มีประโยชน์และพันธุ์ข้าว สำหรับใช้ในการวางแผนการอบรมเพิ่มเติมความรู้ในลำดับต่อไป ซึ่งนอกจากการสำรวจข้อมูลดังกล่าวแล้ว ยังได้จัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่กว่า ๕๐ คน โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนนำความรู้ที่ได้จากการอบรมและรวบรวมความรู้ดั้งเดิมมาใช้ในการทำการเกษตรที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติ ลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอกและสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการอบรมแบ่งเป็น ๒ กิจกรรม คือ

กิจกรรมที่ ๑ “การปรับปรุงดินโดยชีววิธี”

ประชาชนสามารถปรับปรุงบำรุงดินด้วยตนเอง โดยใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจ ทดลองเลี้ยง และขยายพันธุ์ จนสามารถนำไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งช่วยในการฟื้นฟูและปรับปรุงคุณสมบัติต่างๆ ของดิน ให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์ ช่วยเพิ่มแร่ธาตุให้แก่ดิน เป็นการนำเอาอินทรีย์วัตถุ แร่ธาตุและจุลินทรีย์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ร่วมกันในการบำรุงดิน อีกทั้งยังช่วยลดต้นทุนการทำการเกษตร เน้นการใช้วัสดุดิบในท้องถิ่น ทำให้เกิดความปลอดภัยในการทำการเกษตร เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ และปลอดภัยจากสารเคมี ไม่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ ๒ “การคัดเลือกพันธุ์ข้าวเบื้องต้น”

ประชาชนสามารถเก็บรักษาและขยายพันธุ์ข้าวไว้ใช้เอง โดยเน้นการคัดเลือกพันธุ์ข้าวจากข้าวกล้อง เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ไม่มีความบริสุทธิ์ทางสายพันธุ์ เบื้องต้นจะคัดเลือกจากแปลงนาที่ไม่มีโรคและแมลงรบกวน ไม่มีข้าวพันธุ์อื่นปน เลือกเก็บรวงที่สมบูรณ์ไว้สำหรับนำไปเพาะกล้าทำพันธุ์ต่อไป ซึ่งเป็นการช่วยเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้มากขึ้นได้พันธุ์ข้าวที่สมบูรณ์ทนทานต่อโรคและแมลง

ผลที่ได้รับจากการดำเนินงานขั้นต้น คาดว่าจะช่วยให้ประชาชนได้รับความรู้เบื้องต้นในการปรับปรุงดิน โดยการใช้ประโยชน์จากจุลินทรีย์และการคัดเลือกพันธุ์ข้าว สามารถนำไปใช้ในการเกษตรของตนเองได้ ผลจากการสำรวจและอบรมในครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาในลำดับต่อไป เพื่อให้ประชาชนสามารถผลิตข้าวได้เพียงพอต่อการบริโภคผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น ลดการใช้สารเคมี และลดการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำในการทำการเกษตร เป็นการอนุรักษ์และฟื้นฟูธรรมชาติไปพร้อมกัน

พระราชกรณียกิจ

ทอดพระเนตรขั้นตอนการแยกและคัดเลือกจุลินทรีย์ ณ กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร

วันที่ ๑๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร ทอดพระเนตรขั้นตอนการแยกและคัดเลือกจุลินทรีย์ ๓ ผลิตภัณฑ์ การเก็บรักษา เชื้อจุลินทรีย์แบบกึ่งถาวรและแบบถาวร การตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ จุลินทรีย์การทดสอบกิจกรรม การเพิ่มปริมาณจุลินทรีย์ในถังหมัก และในตูบ่มเชื้อจุลินทรีย์ ตลอดจนขั้นตอนการคลุกเชื้อและบรรจุภัณฑ์

ทั้งนี้ด้วยความสนพระทัยในการนำเชื้อจุลินทรีย์ไปใช้ประโยชน์ในการทำปุ๋ยหมัก และน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริ โดยกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินโครงการวาระแห่งชาติ เกษตรอินทรีย์ ด้วยการแนะนำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปรับปรุงบำรุงดินด้านอินทรีย์วัตถุ เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการเกษตรแบบยั่งยืน ตามแนวทฤษฎีใหม่และเกษตรอินทรีย์เพื่ออนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันผลิตภัณฑ์ ปลอดภัยพิษ ได้รับความนิยมนและเป็นที่ต้องการ ของตลาด การส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ จึงนับเป็นการเพิ่มคุณค่าสินค้าให้แก่เกษตรกรอีกทางหนึ่ง

พระราชกรณียกิจ

เปิดศูนย์วิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

วันศุกร์ ที่ ๓๐ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เปิดศูนย์วิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายหลังจากทรงทำพิธีเปิดศูนย์วิจัยอย่างเป็นทางการและทรงเยี่ยมชมนิทรรศการและเทคโนโลยีการปรับปรุงสายพันธุ์พืชผักด้วยความสนพระทัย ได้แก่ เทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ (Tissue Culture) เทคโนโลยีการคัดเลือก สายพันธุ์จากดีเอ็นเอ (DNA Marker) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุดในการปรับปรุงพันธุ์พืชในปัจจุบัน จากนั้นเสด็จฯ เยี่ยมชมบริเวณสถานีทดลองปลูกพืชผัก ซึ่งทางบริษัท อีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด ได้จัดแสดงสายพันธุ์พืชผัก กว่า ๑๐๐ สายพันธุ์ ทั้งสายพันธุ์ในประเทศไทยและสายพันธุ์ในต่างประเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีการเพาะปลูกต่างๆ ซึ่งสามารถช่วยแก้ปัญหาทางด้านโรคพืชที่พบในฟาร์มของเกษตรกรได้ อาทิ “บวบอ้อมบุญ” ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างข้อดีของพืชหลายชนิดและอาศัยหลักการพึ่งพิงตามธรรมชาติ

โดยใช้ “รากของบวบ” เป็นตัวหาอาหารเลี้ยงลำต้นเพื่อช่วยเหลือพืชชนิดอื่น เช่น มะระ เนื่องจากบวบเป็นพืชที่มีความสามารถในการหาอาหารได้ดีรูปแบบดังกล่าวเรียกว่า Root Stock คือการนำลำต้นของพืชที่ต้องการปลูกเสียบกับรากของบวบ ผลที่ได้คือ เกษตรกรสามารถเก็บผลมะระได้ตามความต้องการ โดยไม่ต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับการให้อาหารและการเลี้ยงดูมากนัก นอกจากนี้วิธีการดังกล่าว ยังสามารถแก้ปัญหาเรื่องโรคพืช ที่เกิดขึ้นในดินที่เกษตรกรทำการเพาะปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่งเป็นเวลานานได้อีกด้วย “พริกชูเปอร์ ฮอต” ซึ่งเป็นพริกนวัตกรรมใหม่ของบริษัทฯ ถือว่าเป็นพริกที่มีความเผ็ดมากที่สุด โดยได้รับรางวัล BEST OF THE BEST หรือรางวัลนวัตกรรมเกียรติยศยอดเยี่ยมจากโครงการประกวดนวัตกรรมแห่งประเทศไทย

พระราชกรณียกิจ

โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ผักสวนครัว โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายเรื่อง “การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร” เนื่องในการสัมมนาความสัมพันธ์ไทย - จีน “การพัฒนาพลังแห่งเยาวชน : สร้างพื้นฐานคุณภาพชีวิตร่วมกันเพื่ออนาคต” เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ ความว่า

“เริ่มต้นด้วยการพัฒนาอาหารโภชนาการและสุขภาพอนามัย ทั้งนี้เพราะถือว่า การพัฒนาเด็กและเยาวชน ถ้าไม่พัฒนาปัจจัยพื้นฐานด้านสุขภาพ และอนามัยก่อนเด็กจะไม่มีความพร้อมสำหรับการพัฒนาด้านอื่นๆ”

ด้วยเหตุนี้โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เป็นโครงการตามพระราชดำริโครงการแรกภายในโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เริ่มดำเนินการในปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ โครงการนี้มุ่งให้นักเรียน ครู และผู้ปกครอง ร่วมกันทำเกษตร ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ในโรงเรียน แล้วนำผลผลิตที่ได้มาประกอบเป็นอาหารกลางวัน เพื่อให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการบริโภคตลอดปีการศึกษา

โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารประกอบด้วย (๑) โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) จำนวน ๑๘๓ แห่ง (๒) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๑๗๘ แห่ง (๓) ศูนย์การเรียนชุมชนไทยภูเขา “แม่ฟ้าหลวง” สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน ๒๖๖ แห่ง (๔) โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชน (ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม) จำนวน ๑๕ แห่ง (๕) โรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖ แห่ง รวมทั้งสิ้นนับเป็นจำนวน ๖๘๑ แห่ง นอกจากนี้ยังมีศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาเด็กวัยเตาะแตะในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๓๒ ศูนย์

กิจกรรมการเกษตรที่พระองค์ทรงสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินการจะแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของสถานที่ เช่น การปลูกผักสวนครัว การเพาะเห็ด การเลี้ยงสัตว์และการเลี้ยงปลา จนกระทั่งปัจจุบันได้มีการขยายงานเกษตรเพื่ออาหารกลางวันที่กว้างออกไป เช่น มีการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพไว้ในแปลงผักสวนครัวทำให้โรงเรียนไม่ต้องซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอกนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ โครงการนี้นอกจากจะทำให้นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทานแล้ว ยังก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ มีการเผยแพร่ความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่ไปสู่ผู้ปกครองนักเรียนอีกด้วย

พระราชกรณียกิจ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โครงการคความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการเกษตร

พระราชกรณียกิจ

โครงการความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา - สาธารณรัฐประชาชนจีน

เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษา ครบ ๘๐ พรรษา ในปี พุทธศักราช ๒๕๕๐ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างการเสด็จฯ ไปทรงเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๔๙ โดยแสดงความประสงค์ จะให้การสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชานุมัติให้มูลนิธิชัยพัฒนา ดำเนินงาน “โครงการความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา - สาธารณรัฐประชาชนจีน” ซึ่งเป็นศูนย์ความร่วมมือทางวิชาการไทย-จีน เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนบนพื้นที่ราบสูงภาคเหนือและเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในที่ราชพัสดุ ประมาณ ๖๒๑ ไร่ ๓ งาน หมู่ที่ ๖ ถนนแม่ใจเหนือ-น้ำพุร้อน ตำบลโป่งน้ำร้อน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการความร่วมมือดังกล่าวนี้ เพื่อเป็นแหล่งรวบรวม ศึกษา ทดสอบ อนุรักษ์พันธุกรรมพืชและความหลากหลายของสายพันธุ์พืชทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ด้านพืชสวน ข้าว พืชไร่และป่าไม้ เพื่อสร้างความยั่งยืนและส่งเสริมรายได้ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะประชาชนบนพื้นที่ภาคเหนือ ให้สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ผลการดำเนินงานโครงการฯ ปี ๒๕๕๑ มีดังนี้

๑. แผนงานพัฒนาศักยภาพการผลิตพืชและระบบการปลูกพืชเพื่อการอนุรักษ์

- การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและอนุรักษ์พันธุ์ไม้ผล อยู่ระหว่างการเตรียมพื้นที่ โดยใช้ระบบการปลูกพืชตามแนวขั้นบันได เพื่อทดสอบพันธุ์ไม้ผลต่างๆ เช่น สตรอเบอร์รี่ พลับ และมะคาเดเมีย เป็นต้น ปลูกทับทิม มะเขือหิน โปธิสตร์ มะเดื่อฝรั่งและโลควัท เพื่อทดสอบและคัดเลือกพันธุ์ เพาะเมล็ดมะขาม จากประเทศอินเดีย และไม้ผลอื่นๆ จากในและต่างประเทศ

- การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและอนุรักษ์พันธุ์พืชสวนอุตสาหกรรม ปลูกทดสอบกาแฟอาราบิก้าสายพันธุ์คาติมอร์ในสภาพร่มเงา โดยปลูกตามแนวขั้นบันได จำนวน ๖๑๙ ต้น อยู่ในช่วงการเจริญเติบโต และการปฏิบัติดูแลรักษา

- การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและอนุรักษ์พืชผัก สมุนไพรและเครื่องเทศ อยู่ระหว่างการทดลองขยายพันธุ์และปลูกหวายชนิดต่างๆ เช่น หวายดง หวายข้อดำ หวายหนามขาว เจียวกู่หลานพันธุ์ไทย และพันธุ์จีน สมุนไพร (หัวไพล) และพริกไทย ในพื้นที่โครงการ

๒. งานพัฒนาการปลูกข้าว

- ทำขั้นบันไดและปรับพื้นที่ลาดเชิงเขาให้เป็นขั้นบันได พื้นที่ทั้งหมด ๒๐ ไร่ โดยทดลองใช้วิธีต่างๆ ในการป้องกันการพังทลายของขอบันได เช่น การเรียงหิน ปลูกหญ้าแฝกและปลูกถั่วลิสงเลื้อย เป็นต้น
- ทำนาคำแบบขั้นบันได จำนวน ๑๒ ไร่ แบ่งเป็น พันธุ์ข้าวเจ้าแพร่ จำนวน ๓ ไร่ พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ จำนวน ๙ ไร่

๓. งานพัฒนาพื้นที่-สาธารณูปโภคพื้นฐาน โดยการปลูกหญ้าแฝกป้องกันการพังทลายของดิน ปรับปรุงภูมิทัศน์พื้นที่ภายในโครงการ ขุดสระรองรับน้ำที่ซึมจากแปลงนาขั้นบันได จำนวน ๓ สระ ทำให้สามารถดึงน้ำกลับมาใช้กับพืชอื่นได้ ฯลฯ

และเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ ได้เสด็จติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานในโครงการดังกล่าว ซึ่งสาธารณรัฐประชาชนจีน มีแผนการที่จะให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเกษตรมาให้คำปรึกษาในการเพาะปลูกพืชในโครงการ ฯ อาทิ

ชาตัม - ให้การสนับสนุนในเรื่องของเทคนิคการปลูกและการปรุปรุส รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ลูกพลับ - จัดหาพันธุ์ต้นพลับที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และภูมิอากาศของประเทศไทย มาทดลองปลูกในพื้นที่โครงการ

เห็ด - พิจารณาจัดหาพันธุ์เห็ดชนิดต่างๆ และส่งผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำวิธีการปลูกเห็ด ได้ร่วมเงาของป่า (ปลูกโดยไม่ใช้โรงเรือน)

กระเทียม - สาธารณรัฐประชาชนจีน จะดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตกระเทียมหัวใหญ่ เพื่อเป็นแนวทางให้เกษตรกรในท้องถิ่นสามารถเพิ่มผลผลิต รวมถึงให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีในเรื่องของการแปรรูปกระเทียมต่อไป

พระราชกรณียกิจ

โครงการแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานระหว่าง

“มูลนิธิชัยพัฒนากับมหาวิทยาลัยจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว”

มหาวิทยาลัยจำปาสัก ได้กราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอพระราชทานโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนากับมหาวิทยาลัยจำปาสัก เพื่อเป็นศูนย์รวมด้านวิชาการให้กับนักศึกษาและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานพระราชดำริ ให้สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา ประสานงานในการดำเนินโครงการจัดตั้งแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานภายในมหาวิทยาลัยจำปาสัก โดยสำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนาได้ทำการลงนามใน “บันทึกข้อตกลง” ร่วมกับมหาวิทยาลัยจำปาสัก เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

โดยได้ดำเนินการก่อสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐานของแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสาน เสร็จเรียบร้อยแล้ว ประกอบด้วย

- งานด้านพัฒนาที่ดิน ได้ดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ภายในแปลงฯ ล้อมรั้วสร้างทางลัดลงในไร่นา ทำถนนลูกรังบดอัด ต่อท่อระบายน้ำ และถางพื้นที่
- งานชลประทาน ประกอบด้วยอาคารท่อน้ำ ท่อส่งน้ำ ก่อสร้างสะพาน ถังเก็บน้ำและระบบท่อ
- งานด้านปศุสัตว์ ได้ทำการก่อสร้างคอกสุกร คอกเป็ด คอกไก่ โรงเก็บ และผลิตอาหารสัตว์
- งานด้านประมง ได้ทำการก่อสร้างบ่อคอนกรีตและบ่อเพาะเลี้ยง โรงเก็บพัสดูอาคารเพาะฟัก โรงสูบน้ำ
- งานด้านการเกษตร ได้ทำการปรับปรุงแปลงสาธิตการปลูกพืชชนิดต่างๆ และได้นำพืชชนิดต่างๆ มาลงปลูกในแปลงเรียบร้อยแล้ว
- งานก่อสร้างอาคาร ประกอบด้วย อาคารอเนกประสงค์ หอพักนักศึกษา

นอกจากนี้ได้จัดการฝึกอบรมด้านวิชาการเกษตรแขนงต่างๆ โดยนำคณะอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจำปาสัก จำนวน ๑๙ คน เข้ามาศึกษาดูงานด้านวิชาการเกษตรในประเทศไทย ทั้งด้านการประมง ปศุสัตว์ วิชาการเกษตร และพัฒนาที่ดิน โดยได้ทำการฝึกอบรมในระหว่างวันที่ ๘ - ๒๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้คณะผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการบริหารจัดการแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานต่อไปและเตรียมจัดส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตรในด้านต่างๆ ให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่จะเข้ามาประจำอยู่ในแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานเป็นระยะเพื่อให้มีการบริหารจัดการและการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จากนั้น จึงจะดำเนินการนำวิชาความรู้ในด้านการเกษตรออกเผยแพร่ให้กับเกษตรกรโดยรอบโครงการฯ ต่อไป

บรรณานุกรม

- เทพรัตน์ ธ. เกริกฟ้าทั่วหล้าสรรเสริญ. ๒๕๔๗ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ กรุงเทพฯ ๗. ๓๔๔ หน้า
- เทพรัตน์เมธี. ๒๕๔๙ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสที่สภาวิจัยแห่งชาติทูลเกล้าฯ ถวายรางวัล “นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ”. ๕๒๐ หน้า
- แม่บทโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ระยะ ๕ ปี ปีที่ ๔ (ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๔) หน้า ๒ - ๑๐
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เจ้าพนักงานการศึกษา. ๒๕๓๔ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จัดพิมพ์เพื่อเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในมหามงคลสมัยที่ทรงพระชนมายุครบ ๓ รอบ และในวโรกาสทูลเกล้าฯ ถวายปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ พ.ศ. ๒๕๓๔
- การส่งเสริมการปลูกข้าวให้พอเพียงต่อการบริโภค
เข้าถึงได้ <http://kanchanapisek.or.th/kp14/article/rice/rice.htm>
- “กาสกรสิทธิ์” โรงเรียนมูลนิธิชัยพัฒนา
เข้าถึงได้ <http://kaset.civilvoice.net/index.php/2008-09-30-09-44-30/500-2009-03-10-02-10-34>
- ข้าวไทยไปญี่ปุ่น
เข้าถึงได้ <http://library.stou.ac.th/ODI/princess/detail10.html>
- โครงการความร่วมมือระหว่างมูลนิธิชัยพัฒนา - สาธารณรัฐประชาชนจีน
เข้าถึงได้ <http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.html>
- โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เข้าถึงได้ <http://www.princess-it.org/>
- โครงการทำนาในพื้นที่ว่างเปล่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
เข้าถึงได้ http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php?option=com_content&task=view&id=741&Itemid=176
- โครงการปลูกป่าชายเลนบนพื้นที่อกชายฝั่งทะเลอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม
เข้าถึงได้ http://www.samutsongkhram.go.th/project_king/king_project_forest.html
- โครงการแปลงสาธิตการเกษตรแบบผสมผสานระหว่าง “มูลนิธิชัยพัฒนากับมหาวิทยาลัยจำปาสัก สปป. ลาว”
เข้าถึงได้ <http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.html>
- โครงการพัฒนาดินเปรี้ยวบ้านโคกอิฐ-โคกใน
เข้าถึงได้ <http://kaset.civilvoice.net/index.php/2008-09-30-09-44-30/869-q-q->

โครงการพัฒนาบ้านองหลุ อำเภอกศรีสวัสดิ์

เข้าถึงได้ <http://www.kanchanaburi.go.th/data/ongrhu.html>

โครงการพัฒนาพื้นที่ของมูลนิธิชัยพัฒนา

เข้าถึงได้ http://www.chaipat.or.th/chaipat/index.php?option=com_content&task=view&id=601&Itemid=155

โครงการศูนย์ศึกษารวมชาติป่าชายเลนยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

เข้าถึงได้ http://www.dnp.go.th/planing/special_project/2545/South/Yaring.htm

โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยา

เข้าถึงได้ <http://www.isoc.thaigov.net/naturalpark/nature2.htm>

โครงการอุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร

เข้าถึงได้ http://www.bpp.go.th/project/project_5.html

ทอดพระเนตรขั้นตอนการแยกและคัดเลือกจุลินทรีย์ ณ กรมพัฒนาที่ดิน เขตจตุจักร

เข้าถึงได้ http://ofs101.ldd.go.th/LDDNews/DocPRNews/photos2552/photos25520416_01/photos25520416_01.html

เปิดศูนย์วิจัยและพัฒนาปรับปรุงพันธุ์พืชที่ทันสมัยที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

เข้าถึงได้ <http://news.nipa.co.th/news.action?newsid=3193>

พระปรีชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี รศ.ดร.คุณหญิง

สุนันทา พรหมบุญ กรรมการบริหารมูลนิธิ ศาสตราจารย์ ม.ล.ปิ่น มาลากุล

เข้าถึงได้ http://www.swuaa.com/webnew/index.php?option=com_content&view=article&id=117:2009-02-24-06-38-02&catid=53:2009-02-24-06-10-59&Itemid=57

ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

เข้าถึงได้ <http://www.phtnet.org/news52/view-news.asp?nID=435>

ศูนย์ภูฟ้าพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เข้าถึงได้ <http://www.nan.go.th/copp/phufa/indexphufa.htm>

วไล ณ บ่อมเพชร. ๒๕๕๒. อาหารกลางวันสำคัญไฉน. จดหมายข่าวโครงการตามพระราชดำริ. สำนักงานโครงการ

ส่วนพระองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. โครงการอาหารกลางวัน

เข้าถึงได้ <http://agrodev.doae.go.th/damri2/3footlunch.htm>

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ๒๕๕๒. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เข้าถึงได้ <http://th.wikipedia.org/wiki>

สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพฯ

เข้าถึงได้ http://www.rspg.or.th/botanical_school/instruction_2551/index.html

คณะกรรมการจัดทำหนังสือราชสุตฺติเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุตา ฯ สยามบรมราชกุมารี

คุณหญิงอารยา	พิบูลนครินทร์	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
นายสำเริง	เอี่ยมสะอาด	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
นายปรีชา	ส่งกิตติสุนทร	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
นางอาบทิพย์	ส่งกิตติสุนทร	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
ศ.ดร.ดุสิต	เครื่องงาม	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
รศ.สุจิระ	ขอจิตต์เมตต์	ที่ปรึกษาภคิตติมศักดิ์
รองศาสตราจารย์ประชีพ	ชูพันธ์	ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์เจริญ	ใหม่ด้วง	รองประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์อัศวิน	พรหมโสภา	กรรมการที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ราชศักดิ์	ช่วยชูวงศ์	กรรมการที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์มนัส	อนุศิริ	กรรมการที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์มุกดา	สุขสวัสดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัญ	ทองเจือ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรัญ	ไชยศร	กรรมการ
นายสุรพงษ์	ถาวรโรจน์	กรรมการ
นายสุรสิทธิ์	ระวังวงศ์	กรรมการ
นายวิภาค	อรรจนกุล	กรรมการ
นางเจริญขวัญ	ลิ้มศิลา	กรรมการ
นายวีระยุทธ	จันทร์รักษา	กรรมการ
นายสันติ	สถิตวรธนะ	กรรมการ
นายประยงค์	คณนคร	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จร	พัฒนกิจ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด	อินทร์ช่วย	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิพาวรรณ	ทองเจือ	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์	ปรีชา	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มุลินทร์	ดิถนสิริสุข	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์มนทนา	รุจิระศักดิ์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทิวา	รักนิม	กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์เยาวดี	ดิฉลิริสุข	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฐาปนีย์	กาละกาญจน์	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อลิสา	เลี้ยงรีนรมย์	กรรมการ
นางสุวรรณา	ชูเชิด	กรรมการ
นางสาวจุฑามาศ	ศุภพันธ์	กรรมการ
นางสาวกัญจน์สม์	พาพล	กรรมการ
นายปิยะ	ประสงค์จันทร์	กรรมการและเลขาธิการ
นางวคินี	จิตฎษา	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางสาวอุทัยวรรณ	ชาลีผล	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางสาวอารีย์	แก้วมณี	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นายชำนาญ	ขวัญสกุล	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางจันทิมา	ชาญจิตต์	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางสาวรัชนี	ศรีสุวรรณ	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางสาวพิทยา	เกิดนุ่น	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางสาวธิดารัตน์	รัตนกระจ่าง	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ
นางนงคิ์นุช	พิทักษ์มงคล	กรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ

รองปลัดหลัง

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (มทร.ศรีวิชัย)

RAJAMANGALA UNIVERSITY OF TECHNOLOGY SRIVIJAYA (RMUTSV)